

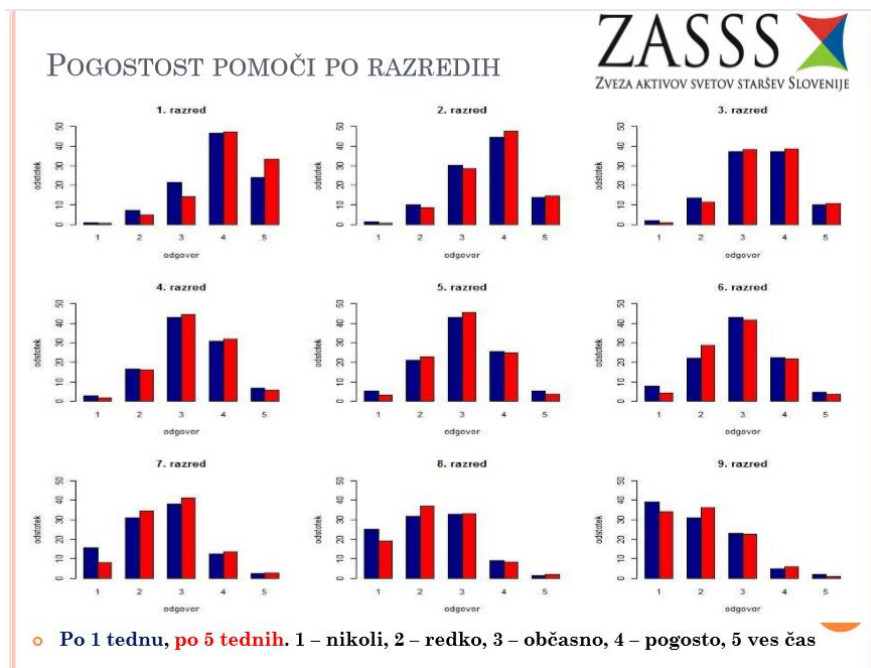
## Izobraževanje na daljavo – izkušnje za prihodnost?

**dr. Anton Meden**, predsednik Zveze aktivov svetov staršev Slovenije

(1.50.47–2.06.20)

Tako kot je bilo rečeno, smo bili v situacijo vrženi vsi skupaj, z učenci in s starši vred oziroma celimi družinami. Pouk je stekel tako ali drugače, boljše ali slabše, od 0 do 100, kakršno koli oceno že vzamemo. Moje mnenje je, da kar koli smo uspeli narediti, je bilo boljše kot nič. Najslabše bi bilo, da bi naredili nič. Tam, kjer so zadeve kolikor toliko uspele, kjer se je dalo nekaj narediti, verjamem, da je to uspelo zaradi tega, ker smo bili vsi, ki smo bili vključeni, angažirani in motivirani, ker nas je tudi stres nekako spravil v novo situacijo – boj ali beg. Če smo izbrali boj, je bil to spopad z izobraževanjem na daljavo, saj smo se morali znajti. Kako smo odigrali svoje vloge, bodo pokazale raziskave. Opozoril bi, da če je v tej verigi od vrha, državnih organov, ravnateljev, šol, učiteljev in na koncu tudi staršev kdo odpovedal, pomeni, da dotični učenec pouka ni bil deležen tako, kot bi ga bil lahko. To pomeni neuspeh. V zvezi s tem smo v tem času izvedli dve povpraševanji pri starših. Povedano je že bilo, da nista bili reprezentativni, torej ni šlo za raziskavi. Podatke je zbiralo tudi ministrstvo. Želeli smo biti na nek način komplementarni in pomagati pri zbiranju podatkov, do katerih ministrstvo mogoče preko šol ni prišlo; to so podatki o tem, kako se pouk na daljavo odvija v družinah, s kakšnimi izzivi se pri tem srečujejo starši in otroci. Po enem tednu pouka na daljavo smo zbrali velik odziv. Tu se pozna »šok efekt«. Po petih tednih, ko je stvar prešla v tek na dolge proge, je bilo odzivov nekoliko manj, a še vedno veliko. Vprašanja so bila orientirana v glavnem na to, kako starši vidijo svojo vlogo pri izobraževanju na daljavo, kako po njihovi oceni to poteka, kakšne so objektivne okoliščine, v katerih se družine znajdejo. S temi podatki smo nato pomagali oziroma jih dali na razpolago ministrstvu za določene odločitve, usmerjanje procesa že takoj na začetku, tj. po enem tednu. V drugem delu smo želeli na nekoliko daljši rok pogledati primerjalno glede na prvi teden. Pokazalo se je, da so ti podatki, čeprav nereprezentativni, zbrani po naši mreži. Verjetno je največja slabost, da so zgrešili najbolj ranljive, ki niso prisotni na spletu in ki niso dosegljivi prek elektronskega medija. Vendarle se neke stvari iz tega vidijo.

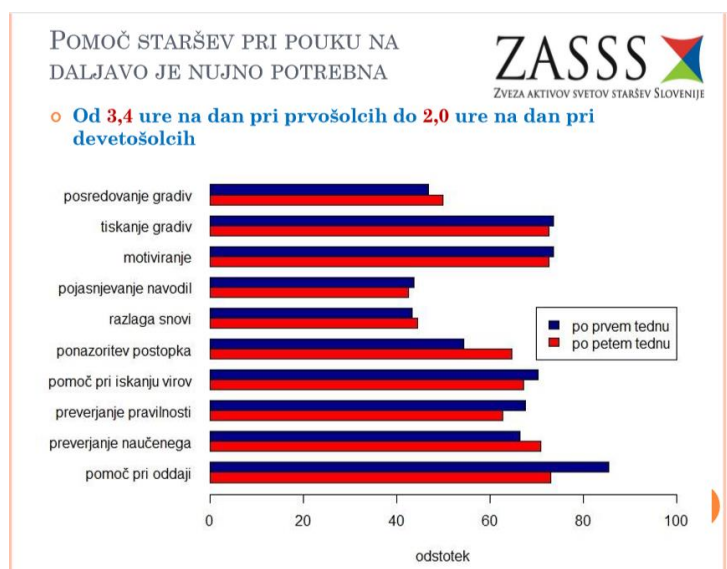
Latvijska raziskava, ki jo je pognalo ministrstvo s podatki, ki smo jih zbrali od staršev, precej dobro sovпада. Podatki iz prvega in drugega povpraševanja kažejo, da v prvi triadi – po pričakovanju – niso samostojni. Vprašanje je bilo *Koliko časa vaš otrok potrebuje pri izobraževanju na daljavo?* Prvi stolpec (št. 1) prikazuje odgovor *sploh ne*, drugi stolpec (št. 2) *redko*, tretji stolpec (št. 3) *občasno*, četrti stolpec (št. 4) *pogosto* in peti stolpec (št. 5) *ves čas*. Moder stolpec je iz prvega povpraševanja, rdeči pa iz drugega povpraševanja.



Otrok, ki ne bi potrebovali pomoči, pravzaprav ni. Veliko jih potrebuje pomoč *pogosto* ali *ves čas*. Že v tretjem razredu se *ves čas* niža. Ta številka pada v četrtem in petem razredu. Še v šestem, sedmem in osmem razredu je precejšnje število otrok, ki potrebujejo pomoč staršev v znatnem deležu (*pogosto* ali vsaj *občasno*). V devetem razredu je samo dobra tretjina takih, ki *nikoli* ne potrebuje pomoči pri pouku na daljavo. To pomeni, da ta vidik nekako ne sme biti prezrt.

Po svoje kaže tudi na to, da smo se morali znajti vsi, vsak s svojimi sredstvi, in da ta sistem deluje na zasilen način. Vključuje izrazito podporo nepedagoškega osebja in opreme kot pogoja. Kot samoumevno jemljemo, da ta pouk poteka z opremo, ki je last staršev. Tako kot omenjajo enako tudi učitelji, ki uporabljajo lastno opremo. Gre za isto situacijo. Opremljenost družin je bila ključnega pomena.

Spodnji graf prikazuje, s kakšnimi ovirami so se soočali starši.

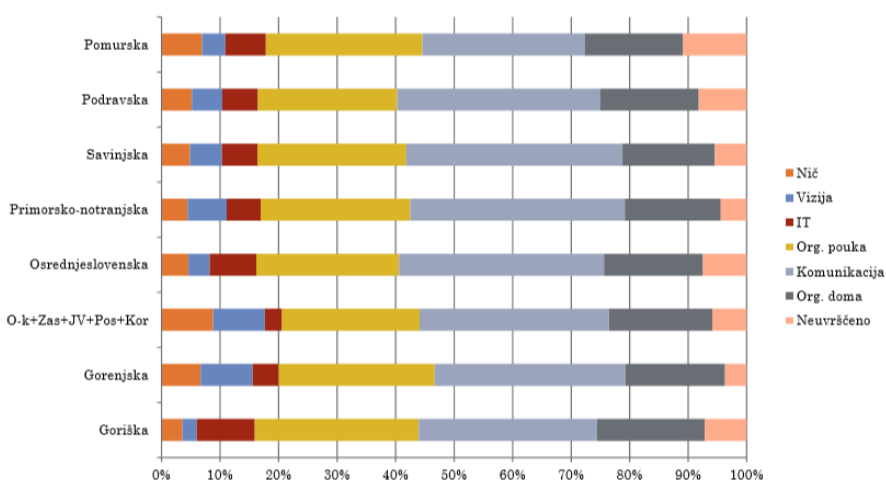


Podatki raziskave, ki smo jo izvedli, kažejo, da v prvih razredih porabijo 3–4 ure na dan angažirajo staršev za pouk od doma, v 9. razredu pa 2 uri. Ta čas porabijo za posredovanje gradiv iz elektronskih naslovov ipd., tiskanje gradiv, pojasnjevanje navodil (ta številka je nekoliko izravnana zaradi skrajnosti, ki se pojavljajo na začetku in ob koncu osnovne šole). Nekoliko višji deleži so pri preverjanju pravilnosti, preverjanju naučenega, pomoči pri iskanju virov in pomoči pri oddaji – to so izrazito učiteljska opravila, za katera starši večinoma niso usposobljeni.

V naslednjem grafu so prikazane težave, s katerimi se soočajo starši pri izobraževanju na daljavo, ali kaj bi še potrebovali, da bi bila podpora šolajočim na daljavo učinkovitejša.

TEŽAVE (30-40 % SODELUJOČIH)

ZASSS  
ZVEZA AKTIVOV SVETOV STARŠEV SLOVENIJE



**Komunikacija (preveč enosmerna, zgolj pisna, nejasna...)**

**Organizacija pouka (preveč snovi, neusklajenost učiteljev...)**

Organizacija dela doma (starši v službi ali delo od doma, več otrok...)

Podatki še kažejo, da osnovna težava (tistih, ki so to sploh zaznali) ni IKT ali znanje njegove uporabe, temveč težava komunikacije v smislu jasnih navodil, videostikov, jasnost komunikacije ... in nasploh stik. Druga največja težava je bila organizacija pouka. Pogosto je izpostavljeno, da učitelji pri predmetni stopnji niso usklajeni med seboj kot tudi navodila niso usklajena ali približana enemu učencu, temveč vsak učitelj gleda bolj svoj predmet. Velikokrat je preveč snovi za pouk na daljavo. Tretja je organizacija dela doma – to je bilo omenjeno večkrat. Pri npr. družinah, kjer so starši delali od doma, kjer je več otrok in manj računalnikov, je pouk na daljavo zagotovo otežen. Zato je pomembno, da se učencem pošilja navodila in posnetke z razlago enkrat ali večkrat na teden, da si jih lahko pogledajo po lastnem urniku, ne po urniku, vsiljenem od zunaj, ki se ga ne more uskladiti znotraj družine. Ostale težave so že bile omenjene, vendar so prisotne v manjši meri. Če sklenem: kaj lahko naredimo v prihodnosti? V skladu s tem, kar sem povedal danes: (1) okrepiti komunikacijo, izboljšati medsebojno sporazumevanje vseh udeležencev po celotni vertikali (od državnih do šolskih); (2) mnogi so izpostavili, da je sistem pokazal težave z definiranjem tistega, kar naj bi se učenci naučili, torej vsebina poučevanja; mnogokrat so učitelji omenjali balast; (3) sodelovanje med šolo in domom; dobro sodelovanje je nujno že v običajnih razmerah, v novi

situaciji pa se je ta vrednota pokazala kot toliko bolj nujna; (4) soočenje z razlikami, saj enak pristop za učence v različnih situacijah razlik ne bo zmanjšal, zato moramo to naslavljeni. Tistemu, ki nekaj potrebuje, moramo to ponuditi. Ranljive skupine so v trenutni situaciji resnično potegnile kratko. Starše to seveda skrbi. Kolikor lahko, na to opozarjamo, vendar je navsezadnje potrebna povečana skrb za to.

Ne glede na to, ali bomo še kdaj zaprli šole ali ne, moramo delati na teh področjih. To nam nikakor ne bo škodilo oziroma obratno, to nam bo zagotovo koristilo. V vsakih razmerah se moramo truditi izboljševati kakovost pouka, ne glede na to, ali se bo odvijal v učilnicah ali na daljavo. Če pride do ponovitve trenutnih razmer, vemo, da se bodo starši dobro odzvali, ni pa to tek na dolge proge. Računati na pedagoško podporo staršev je tvegano. Sam ne vidim rešitve, kako se ji izogniti. En del je v opremi, del v njegovi uporabi. Pedagoškemu ter didaktičnemu delu pa se resnično moramo posvetiti.